

2 pav. Šurfe 1 atidengti korpuso 5 pamatai iš ŠV. N. Brazdeikio nuotr.

Fig. 2. The foundation of building 5 in Test Pit 1, as seen from the NW.

3 pav. Šurfe 1, 1,6 m gylyje atidengtas XVIII a. vidurio – XIX a. datuojamo kiemo grindinio fragmentas iš ŠR. N. Brazdeikio nuotr.

Fig. 3. A fragment of mid-18th–19th-century courtyard paving unearthed at a depth of 1.6 m in Test Pit 1, as seen from the NE.

mentas, paklotas prie korpuso pamatų, datuojamas XVIII a. viduriu – XIX a. (2, 3 pav.). Po juo tirtuose šurfuose rastas iki 55–60 cm storio maišytas XVII a. II puse – XVIII a. pradžia datuojamas sluoksnelis. Po šiuo sluoksniu šurfe 1 rastas ir tirtas iki 80 cm storio XVII a. viduriu datuojamas kultūrinio sluoksnio horizontas su XVI–XVII a. keramika, XVII a. viduriu datuojamais plokštiniais kokliais.

Pamatų apačia pasiekta tik šurfe 2, 2 m gylyje nuo žemės paviršiaus. Šurfe 1 pasiekus 3,2 m gylį apačia nepasiekta.

Trakų St. 1

In 2018, prior to working on the foundation of building 5 of the Juozas Tiškevičius palace at Trakų St. 1, Vilnius, an evaluation (two 2 x 1 m test pits) was conducted near it (Fig. 1). It was determined that the base of part of the building's foundation lies at a depth of 2 m from the ground's surface while the foundation's base was not reached at a depth of 3.2 m (Figs. 2–3). Thick cultural layers dating to the mid-17th–20th centuries have formed beside the foundation.

Linas Girlevičius

Didžioji gatvė 7

2018 m. buvo tęsiami Didžiojoje g. 7, Vilniuje, prieš keletą metų pradėti archeologiniai tyrimai (*ATL 2014 metais*, 2015, p. 381–384; *ATL 2015 metais*, 2016, p. 315–320; *ATL 2017 metais*, 2018, p. 375–384). 2018 m. vyko baigiamieji sklype esančio pastato – vadinamųjų Pacų rūmų – rekonstrukcijos darbai. 2018 m. žiemą ir ankstyvą pavasarį archeologiniai tyrimai vyko prie rekonstruojamų rūmų gatvės fasado pamatų. Čia suformuotas tiriamasis plotas, pavadintas perkasa 28. Ji buvo ne daugiau

nei 1 m pločio, tirta iki projektinio 1,2 m gylio. Perkasa tirta keliais etapais nuo jos PV dalies. Per visą perkasos ilgį viršutinėje dalyje tirtas XXI a. rekonstruojant Rotušės aikštę suformuoto apie 40 cm storio grunto sluoksnis. Žemiau jo tirtas apie 10 cm storio permaišytas pilkos žemės sluoksnis. Po šiuo tirtas su smėliu, žvyru maišyto molio sluoksnis, kiti gruntai. Dalyje perkasos kultūrinis sluoksnis permaišytas vėlesnių žemės kasimo darbų, taip pat 2017 m. tiesiant požeminius inžinerinius tinklus. Žemiau viršutinio sluoksnio esanti kultūrinio sluoksnio dalis apardyta vėlesnių žemės kasimo darbų metu. Bent dalis suardyta XIX a., kai prie pastato rūsio šviesliangių įrengtos mūrinės prieduobės. Manoma, kad gotikinėje / renesansinėje rūsio dalyje vėlesnių šviesliangių angų vietose būta įėjimo angų su laiptais į nedideles rūsio patalpas (1 pav.). Atkastos bent 7 tokių prieduobių liekanos. Jos stačiakampio plano, 118x45 cm, 110x40 cm, 160x45 cm, 115x40 cm, 170x70 cm, 115x40 cm, 120x40 cm dydžio. Mūryta iš XIX a. datuojamų geltonos spalvos 26–27x13x7 cm dydžio, raudonos spalvos 26x15,5x8 cm, 29x14,5x7 cm dydžio, 32x16x8 cm (su braukomis) dydžio degto molio plytų, rištų kalkių skiediniu. Akivaizdu, kad dalis plytų – antrinio panaudojimo. Archeologą konsultavęs architektūros ekspertas Robertas Zilinskas patvirtino, kad mūrinės prieduobės išmūrytos būtent XIX a. perstatant, rekonstruojant vadinamuosius Pacų rūmus. Su prieduobių statybos laikotarpiu sietinas ir 1,3x0,8 m dydžio akmenų grindinio fragmentas iš nedidelių akmenų, kuris buvo aptiktas perkasos vidurinėje dalyje, apie 30 cm gylyje nuo šaligatvio paviršiaus. Kitas akmenų grindinio fragmentas aptiktas 1,35 m į P–PV nuo anksčiau aprašytojo. Šis surastas 70 cm gylyje ir yra datuojamas XVII a., siejamas su skersgatviu, kuris egzistavo minimu laikotarpiu iki XIX a., ir kurio liekanų, fragmentų aptikta rūmų pirmojo aukšto patalpose bei

1 pav. Tyrimų metu atkasti mūrai – rūsio siena ir mūrinė šviesliangio prieduobė. A. Venckūno nuotr.

Fig. 1. The masonry walls discovered during the investigation: the cellar wall and a masonry window well.

2016 m. tirtose perkasose 4, 6, 7, 9, 10. Perkasoje 28 aptiktas grindinio fragmentas tik 70x60 cm dydžio. Iš perkasoje 28 atkastų statinių fragmentų dar paminėtinas piliastro pamatas, atkastas perkasos ŠR gale. Jis datuojamas XVII a., mūrytas iš stambių riedulių ir barokinių proporcijų degto molio plytų, plytgalių su išilginėmis braukomis, rištų kalkių skiediniu. Atkastų rūsio sienų mūras apiręs, dalis plytų sudūlėjusios, mat ši rūsio sienų dalis ilgą laiką buvo vadinamojoje „įšalo zonoje", stipriau veikiama atmosferos veiksnių. Apardytame archeologiniame sluoksnyje surasta santykinai nedaug archeologinių radinių. Tarp jų vyravo keraminiai dirbiniai: XVII a. plokštinių koklių fragmentai, XVI–XIX a. datuojamų buitinių indų šukės. Taip pat surasta keletas gyvūnų kaulų. Perkasoje apie 30 m^2 plote buvo tiriama iki projektinio 1,2 m gylio nuo šaligatvio paviršiaus. Įžemis tokiame gylyje nebuvo pasiektas. Kultūrinis sluoksnis prie pastato Didžioji g. 7 tikriausiai yra storesnis dėl to, kad prie jo gatvės fasado gana dideli žemės kasimo darbai vyko rūsio statybos darbų metu. Įžemis perkasoje nepasiektas.

Didžioji St. 7

In 2018, in continuing the archaeological investigation, a roughly 30 m^2 trench was excavated down to a planned depth of 1.2 m beside the street façade of the so-called Pacas palace at Didžioji St. 7, Vilnius. The cultural layer's upper part, which is up to 50 cm thick, formed during the 21st century. In digging up this layer 19th–20th-century artefacts were discovered: the remains of masonry window wells beside the cellar (Fig. 1) and a fragment of stone paving. 16th–19th-century finds and a fragment of 17th-century stone paving were discovered at a depth of 0.5–1.2 m in a disturbed cultural layer.

Linas Girlevičius

Klaipėdos gatvė 9

2018 m. birželio–gruodžio mėnesiais TO atliko detaliuosius tyrimus sklype Klaipėdos g. 9. Numatoma atstatyti šio sklypo Š pakraštyje buvusius rūmus, sklypo Š ir vidurinėje dalyse pastatyti požeminę automobilių stovėjimo aikštelę. Numatomų statybos darbų zonoje, vietose, kur tai buvo įmanoma padaryti, 2018 m. ir buvo atlikti archeologiniai tyrimai. Rūmų liekanas ir kitus, taip pat ir archeologinių tyrimų metu aptiktus mūrus tyrė architektūros ekspertai Robertas Zilinskas ir Ričardas Račinskas.

Sklypas Klaipėdos g. 9 yra Vilniaus senamiesčio ŠV dalyje, netoli XVI a. pradžioje pastatytos Vilniaus miesto gynybinės sienos trasos, jos vidinėje pusėje. Apibendrinus netoli sklypo anksčiau atliktų archeologinių tyrimų rezultatus, galima teigti, kad vietovė, kur yra nagrinėjamas sklypas, veikiausiai buvo gyvenama jau XIV a. II pusėje – XV a. pradžioje. Minimo laikotarpio kultūrinis sluoksnis išliko tik fragmentiškai, tačiau aptikta aptariamojo laikotarpio radinių, į įžemį įgilintų objektų. Manome, kad jau XV a. buvo susiformavusi dabartinės Klaipėdos trasa, nes prie jos stovėjo mūriniai gotikiniai namai. Atokiau nuo gatvės trasos (greta skersgatvių?) namai statyti ir XVI–XVII a., jų orientavimas pasaulio šalių atžvilgiu dažnai nesutampa su dabar aplinkinėje teritorijoje stovinčių pastatų. Kai kurie iš šių pastatų nebežymimi XVIII–XIX a. Vilniaus miesto planuose, galbūt dalis jų sunaikinta 1655–1661 m., vadinamojo Maskvos karo metu. Iš ankstesnių tyrimų medžiagos žinoma, kad aptariamoje teritorijoje XVI–XVII a. vyko gamybinė veikla, aptikta su ja tiesiogiai susijusių gamybinių krosnių liekanų.